

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

LETO X.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, 10. maja 1927.

Telefon št. 2552

ŠTEV. 53.

Gospodarski položaj kraljevine SHS.

(Poročilo jugoslovanske delegacije na svetovni gospodarski konferenci v Ženevi.)

Od 1. 1924 dalje je nastopila v narodnem gospodarstvu kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki je do tega časa znatno napredovalo, stagnacija, ki se je kmalu izpremenila v resnično krizo. Kriza je splošnega značaja, ker zadeva več ali manj vse stroke gospodarske delavnosti: poljedelstvo ne more več kriti svojih produkcijskih stroškov, posledica tega je, da se kmetovalci bolj in bolj zadolžujejo in da skušajo preurediti agrarno produkcijo; trgovec, industrijalec in obrtnik izkazuje v bilancah deficite, kar povzroča redukcijo in ustavitve dela. Ustavitve plačil so vedno pogostejše.

Če se raziskuje vzroke tega pojava, se ugotovi, da so različni momenti dovedli do te stagnacije in te krize našega gospodarstva; poleg vzrokov, ki so več ali manj v vseh evropskih državah isti, najdemo pri našem gospodarstvu posebne in k vzroku, ki veljajo več ali manj za vse stroke gospodarske delavnosti, prihajajo še specielni za nekatere produkcijske stroke.

Navedi hočemo vse te vzroke, pripomnimo pa na tem mestu, da bomo zlasti pojasnili one, ki so specifični za naše gospodarstvo. Kar se tiče vzrokov, ki so splošni v vseh državah Evrope, jih bomo le v glavnem opisali, ker predpostavljamo, da so dobro znani.

I.

Kot prvi vzrok, ki je privedel do gospodarske krize, navajamo nenormalne razmere gospodarskega življenja v prvih letih vojne, razmere, ki jih je povzročil nagli razvoj produkcije.

Po vojni se je pojavilo pri nas, kakor tudi v vseh drugih državah Evrope, veliko pomanjkanje blaga. Primanjkovalo je blaga vseh vrst: živil (produktov), katere je naša država v normalnih časih izvažala, kakor tudi industrialnih produktov, katere se je pri nas večinoma uvažalo iz inozemstva.

To splošno pomanjkanje blaga, posledica minimalne ponudbe in silnega povpraševanja, je vedlo našo gospodarsko delavnost v smer, ki je morala prej ali slej dovesti do krize, v kateri se nahaja danes.

Pomanjkanje živil in vsled tega daleč za povpraševanjem zaostajajoča ponudba sta ustvarila ugoden trg za prodajo agrarnih proizvodov. Da izkoristi ta ugoden položaj, je naš kmetovalec v vsej naglici — in ob relativno visokih cenah nadomestil za časa vojne uničeno orodje in material ter začel v obilici producirati. Presežki njegove produkcije so preskrbovali ne le domači trg, temveč tudi ostale trge Evrope, zlasti srednje Evrope, kjer se je prodajalo po zelo ugodnih cenah vsled nezadostne domače produkcije in neznatne konkurence Rusije in prekomorskih držav.

Razvoj naše industrijske delavnosti v prvih povojnih letih se kaže v isti luči. Domača produkcija je bila še zelo slaba, uvoz tujih industrijskih proizvodov neznaten. Vsled tega je ponudba industrijskih izdelkov na domačem trgu daleč zaostajala za velikanskim povpraševanjem, ki mu je bilo treba zadostiti, tudi za industrijske produkte je bil trg ugoden, ugodnejši celo nego za agrarne produkte. Industrijci so seveda skušali izkoristiti tako situacijo. Pričela je mrzlična delavnost v pogledu zvišanja industrijske produkcije; povečevalo se je trajno že obstoječa industrijska podjetja in ustanavljala nova.

(Pripomba. Razume se, da se je industrijec, ki ni razpolagal z lastnim kapitalom, posluževal v obilni meri kredita, ne da bi se posebno oziral na višino obresti, ker je lahko plačeval visoke obresti ob visoki ceni, za katero je mogel prodajati svoje izdelke.)

To je bila prva perioda našega povojnega gospodarstva, perioda, ki je bila več ali manj enaka v vseh državah in ki se jo je po pravici imenovalo periodo gospodarskega poleta, ker jo karakterizira splošni porast produkcije.

Zalibog ta situacija ni mela pogojev, da bi mogla ostati trajna. Gospodarske razmere so se na raznih tržiščih kmalu izpremenile. Ta izprememba, ki je bila posledica nenormalnega razvoja gospodarstva v prvih povojnih letih, je povzročila najprej stagnacijo in kmalu nato gospodarsko krizo, katere konec in sklep je bilo težko predvideti.

Prehod iz prve v drugo teh period, ki smo jih kratko očrtali, se je izvršil na sledeči način: Prodaja naših agrarnih produktov po visokih cenah na trgih srednje Evrope je bila naenkrat onemogočena, ko so se pojavile velikanske množine agrarnih produktov prekomorskega izvora in izzvale naglo in splošno padanje cen. Povrnili se bomo pozneje k posledicam, ki jih je imela ta izprememba za naše kmetijstvo.

Kar se tiče padanja cen industrijskih proizvodov, je bilo isto predvideti z absolutno točnostjo, kajti ustanavljanje številnih novih industrijskih podjetij in povečevanje že obstoječih v državi je moralo privedi do trajnega naraščanja produkcije in ponudbe industrijskih proizvodov na domačem trgu. Od tega časa so cene postopoma odnehavale, rentabilnosta industrijskih podjetij se je zmanjševala.

Padanje cen, ki ga je povzročilo naraščanje domačih produktov, je še poostrihlo inozemska konkurenca. Industrije srednje in zapadne Evrope, ki so v prvih letih po vojni delale z zmanjšano kapaciteto, večinoma le toliko, da so krile potrebe svojega domačega trga, so kmalu dosegle in celo presegle svojo proizvodno produkcijo in začele izvažati svoje proizvode v velikih množinah na svetovni trg in zlasti na našem trgu je bila ponudba blaga večja od povpraševanja, to se pravi, da je postalo padanje cen neizogibno: treba je bilo prodati blago celo pod produkcijsko ceno, kar je moralo izzvati krizo.

Navedli smo vzrok splošnega značaja, ki velja mutatis mutandis za vse evropske države; ne bomo torej dalje razpravljali o teh splošno znanih dejstvih.

(Dalje prihodnjič.)

NELOJALNA KONKURENCA ZALOŽNIKOV KNJIG.

V Sloveniji imamo gotove založnike, ki ponujajo raznim ustanovam, šolam, uradom itd. svoje knjige po istih kondicijah in z istim popustom, kot ga dovoljujejo drugim knjigarnam. Da, pri nekaterih gre to še celo tako daleč, da zalagatelji sami pošiljke tudi frankirajo. Dobro bi bilo vse to, kajti če jim to konvenira, lahko dovolijo še večje popuste, toda kako naj prodajajo ista dela druge knjigarne? Mar v lastno zgubo? Tako poslovanje se pač ne strinja z zdravimi trgovskimi načeli in potrebno bi bilo, da se take anomalije odpravijo. Želeti bi bilo, da se sliučno hrvaškimi, organizirajo tudi naši knjigotržci in da v medsebojnem sporazumu uvedejo tudi v tej stroki gotove principe, ki so za zdrav razvoj naše trgovine neobhodno potrebni!

Kaj je z gospodarsko poslovalnico?

Pod tem naslovom stavi »Ujedinjeni železničar« na direktorja drž. železnic v Ljubljani g. inž. Knezeviča celo vrsto vprašanj in zahteva, da se pojasni položaj tega privilegiranega podjetja, katerega težko konkurenco čuti ne samo trgovec v Ljubljani, ampak že tudi na deželi. »Že lanskó leto,« pravi Ujed. železničar, »smo stali na direktorja dr. Borkota javno vprašanje, kaj je pravzaprav z gospodarsko poslovalnico: ali je to privatno podjetje, ali je »odsek za ishrano«, ali pa je mešana tvorba, ki nastopa ob vsakem slučaju pod drugo firmo, kakor pač boljše kaže.«

Ugotavljajoč, da ni g. direktor na to vprašanje odgovoril, nadaljuje navedeni list: »Kakšna je zgodovina te firme? Do leta 1918 je bila del južne železnice. Obrtna koncesija je bila podana na podlagi zakona o ustroju železnic. Prišlo je podržavljenje. Imovina te poslovalnice se ni popisala kot last države. Prekinil se je vsak stik z glavno blagajno. Koncem leta 1925 vrne gospodarska poslovalnica državi denar, ki ga ji je posodila bivša južna železnica. Tekom leta 1926 oziroma začetkom leta 1927 plača ista poslovalnica direktorji inventar, kolikor ga je prevzela od južne železnice. Ako je direktorja prvega v zadregi za denar, posodi gospodarska poslovalnica par milijonov direktorji, katere mora ta tekem 14 dni vrniti. Nameščenci gospodarske poslovalnice niso železničarji, niso člani bolniške blagajne in provizijskega fonda. Ko je »gospodarska poslovalnica« leta 1925 vložila prošnjo za povečanje prostorov, je zahtevala gradbeno direktorja razpis del v smislu določb zakona o drž. računovodstvu; gospodarska poslovalnica potegne svojo vlogo nazaj in vloži drugo, kolikovo, kot privatnik. Kje je proto-

kolirana ta firma? Ni je ne v združenem, ne v trgovskem registru. Ako posluje ta firma na račun direktorije, jamči za eventualni deficit oni, ki izdaja tozadevne okrožnice, to je direktorija, in v tem slučaju je ta odgovorna za vse nepravilnosti in kršenja predpisov o računovodstvu od 1. jan. 1924 dalje.

V nadaljnjem stavi »Ujed. železničar« med mnogimi drugimi tudi naslednje vprašanje:

»Kdo zastopa to podjetje na zunaj? Kdo je pooblaščen za sklepanje trgovskih pogodb? Ali ima gospodarska poslovalnica kot taka sploh aktivno ali pasivno legitimacijo, da toži ali da je tožena? Po katerih določbah se upravlja to podjetje? Ali more od države postavljati uradnik pod firmo države in na riziko države privatno poslovati? So te nabave državne ali privatne? Ali sme država deliti čisti dobiček, povračati ga?«

Kakor vidimo je položaj te poslovalnice ne samo za nas, ampak tudi za neposredno prizadete železničarje same precej nejasen. Ne vemo, če in kako bo g. direktor inž. Knezevič na stavljena mu vprašanja odgovoril. Želeli bi, da ne bi šel molče preko vsega tega, ker se zadeva ne tiče samo železnice in železničarjev, ampak v prav občutni meri tudi trgovcev. Pričakujemo zato, da se bo za zadevo zanimala tudi obrtna oblast. Dolžnost obrtne oblasti bi pač bila, da ugotovi vsaj to, ali gre tu za državno ali zasebno podjetje. Če je državno, bi je bilo prisiliti, da se v svojem poslovanju drži zakonskih določb, izdanih za poslovanje v državnih podjetjih, če je pa zasebno, ne sme uživati prav nobenih drugih privilegijev pred drugimi legalnimi trgovci. Mislamo, da ne zahtevamo preveč in da se obrtna oblast tudi zgane!

Naša carinska politika na zgrešenih potih.

Beograjski »Trgovinski Glasnik« z dne 3. maja 1927 prinaša pod naslovom »Carinjenje rotacijskega papirja« zanimiv članek, ki se bavi z obustavitvijo izdelave rotacijskega papirja v našem največjem papir proizvajajočem podjetju v Vevčah vsled ukinitve zaščitne carine na rotacijski papir, odn. vsled znižanja iste na nič, ki naj maskira zgolj carine svoboden uvoz tujega izdelka. Članek zaključuje sledeče: »Kakor se vidi, je napravljen z znižanjem carinskega stava na rotacijski papir korak, kateri globoko seka v današnjo občo privredno krizo. Poleg velikega nezaposlenja, ki že sicer vlada, bo ostalo brez kruha še 142 novih delavcev s svojimi rodbinami v enem samem podjetju, kar nedvomno ne bo ostalo brez posledic tudi glede naše lesne industrije, ker je baš les glavna surovina za izdelovanje rotacijskega papirja. Razven tega je tudi taktično bila napravljena pogreška v tem vprašanju, ker stojimo ravno pred pregovori za nove trgovinske pogodbe, ker se je prav brez potrebe izpustilo iz rok kompenzacijski objekt ter nimamo na tem polju ničesar več, kar bi mogli nuditi tujim državam, ako se je carina že toliko znižala, da se lahko reče, da sploh več ne obstoji. Na ta način smo čisto mirno odprli vrata tujemu proizvodu, dočim se pri izvozu naših proizvodov strogo vodi račun o vsakem izvoženem prasiču, vsakemu kilogra-

mu moke in žita ter vsakemu litru vina. Mi smo načelno proti temu, da se s pretiranimi carinskimi stavi umetno ustvarja industrija, ki sicer ni sposobna za obstanek. Mi smo načelno tudi proti temu, da se s carinsko zaščito poedinim industrijam daje monopolno stališče in da se onemogoči s tem vsako konkurenco. Toda zmerno uporabljen carinska zaščita, kakor se je poslužujejo tudi države, ki so v industrijskem oziru daleč pred našo državo, je zelo močno sredstvo za pospeševanje domače delavnosti in radi tega je tudi za nas nepotrebno, da prostovoljno odstopimo od tega načela. Če Čehoslovaška zahteva za rotacijski papir 84 Kč uvozne carine, kar bi v dinarjih zneslo Din 142.— na 100 kg, tedaj gotovo ni bil naš prejšnji carinski stav na uvoz rotacijskega papirja od 12 zlatih dinarjev pretiran. (Opomba uredništva: Čehoslovaška je od 15. aprila t. l. sem zvišala uvozno carino na rotacijski papir od 84 Kč na 180 Kč). Pričakujemo, da se bodo za to merodajni faktorji s tem vprašanjem še nadrobno pečali in našli način, da se napravljena napaka popravi. Tako »Trgovinski Glasnik«. Mi bi pa predmetu dodali še to, da moramo v interesu celokupnega našega gospodarstva, že radi prejedca za bodoče primere prav energično protestirati proti temu, da se carine določajo na način, kakor se je to zgodilo pri rotacijskem papirju, ko se ni vprašalo,

niti ministra trgovine in industrije, niti Generalne direkcije carine, niti poklicanih gospodarskih korporacij, kaj da mislijo o stvari ter je v stvari odločeval, če smo prav informirani, pravzaprav zgolj bivši zunanji minister g. dr. Ninčič, ki je s svojim medklicom v odločilni seji finančnega odbora, kateremu sicer ni pripadal kot član, povzročil za to našo industrijsko panogo usodepoln sklep.

Kako naj se storjena napaka popravi? Mislimo, da ima za to finančni odbor, ki bo sedaj razpravljal o celotnem predlogu carinskega zakona, dovolj možnosti. S proračunskim zakonom za leto 1927/1928 se carina na rotacijski papir namreč ni fiksirala, temveč se je zgolj spremenilo tozadevno določilo predloga splošne uvozne carinske tarife. Zato finančni odbor v predležečem primeru ne bo razpravljal o zakonu, temveč zgolj o predlogu, ki se, dokler ni zakon, vselej lahko spremeni. V interesu naše industrije je, da se finančni odbor te možnosti čimprej posluži.

VPRAŠANJE NA UPRAVO DRŽ. ZDRAVILIŠČA V ROGAŠKI SLATINI.

Poroča se nam, da zaračuna uprava Državnega zdravilišča v Rogoški Slatini netrgovcem, ki prihajajo iz Hrvaške, za napolnitev steklenic s slatino 1 Din, ne da bi še kaj zaračunala za uporabo steklenic, medtem ko mora legitimni obrtnik, trgovec ali gostilničar plačati sicer tudi 1 dinar za napolnitev steklenic, toda poleg tega pa še za zamaške in etiketo 20 par, a ko se vrnejo prazne steklenice, se odbije še 5 odtisno 8 do 10%. K vsemu temu je računati seveda še ekspedicijske stroške. Legitimen trgovec plača tedaj za vodo 30 do 40% več kot netrговец! Kako je to? Prepričani smo, da bo uprava to zadevo pojasnila in da se take pritožbe ne bodo več čule.

REKORD PROTEKCIJONIZMA.

List »Oeuvre« (Delo) prinaša uvodni članek o novi francoski carinski tarifi, ki jo imenuje rekord protekcionizma. Carinski odbor zbornice je predloge vlade tako poostiril, kakor ni to nihče pričakoval. Trgovski minister je zahteval carino, po kateri bi se živila podražila za 4 do 5%; po sklepih carinskega odbora je pa pričakovati splošnega podražanja živil za 10 do 12%. A ne samo tarife za živila, temveč tudi tarife drugih za življenje važnih predmetov je dvignil carinski odbor v enaki meri; tarifo za kose je zvišal od 278, kakor je predlagala vlada, na 2040; pri blagu za obleko, kojega tarifa je znašala že dosedaj 30 do 50% vrednosti, je pribil carinski odbor še 12 do 18%, pri usnju za čevlje 12 do 15%. Kot najbolj čudne zglede navaja »Oeuvre« visoko carino na žive želve in umetne muhe za lov postrvi, slednjič pa carino na navadne krtače, za katere je treba plačati večkratno uvozno carino, če so rjavo pobarvane.

Dr. Velimir Bajkić:

1. Akcionarska društva i pravo nadzora ministarstva trgovine i industrije. 2. Akcionarska društva i § 280 krivičnog zakona.

Poroča univ. prof. dr. M. Škerlj.

(Konec.)

Ko tako pritrujem dr. Bajkiću načelno, seveda ne morem reči, da njegova izvajanja odobravam v vseh podrobnostih. Ne bi mu dal prav v tem pogledu, da smatra — tako vsaj ga razumem — za prvi in najvažnejši cilj akcijskega zakona zaščito delničarjev, pred upniki delniških družb. Po mojem mnenju mora biti akcijski zakon tak, da kolikor mogoče enako štiti upravičene interese tako delničarjev kakor upnikov, obenem pa ne sme zaradi same zaščite delničarjev in upnikov ubijati prospevanja podjetja samega; za poslednji del mi bo dr. Bajkić, ki se s to stranjo vprašanja ne bavi izrečno, gotovo pritrdil, to se vidi iz duha njegovih izvajanj.

Ne morem niti povsem pritrditi naziranju, da so interesente pri delniških družbah samo delničarji in upniki (v najširšem smislu besede, str. 36 in sl.), da so samo njihovi interesi »javni interes«, ki naj ga štiti dr-

Oprostitev novih hiš od hišne najmarine.

Koncem leta 1925 je prenehala veljavnost uredbe o produkciji novih stanovanj iz leta 1920. Nove zgradbe, sezidane po preteku leta 1925, niso bile več deležne davčnih olajšav po tej uredbi, temveč samo onih po določbah zakona iz l. 1911, to je samo delne olajšave za dobo 6 let. Finančni zakon za proračunsko leto 1927/28 je olajšave priznal iznova, dasi ne v istem obsegu.

Vse nove zgradbe in deli obstoječih zgradb, ki se sezidajo z odobritvijo gradbenih oblastev (magistrat, županstvo) se oproste od hišne najmarine in sicer:

1. Zgradbe v krajih s preko 50.000 prebivalcev za 20 let;
2. zgradbe v drugih krajih s preko 20.000 prebivalcev za 15 let;
3. v vseh ostalih krajih pa za 10 let.

Ta oprostitev velja samo za hišno najmarino, torej za oni davek, ki ga plačujejo hiše na pr. v Ljubljani, v Mariboru, v Celju itd., naj si so hiše že v najem dane ali ne. Za hiše na deželi, to je za one kraje, kjer se plačuje hišna razredarina, velja ta oprostitev samo takrat, če je hiša dana vsa ali vsaj deloma v najem ter se plačuje zaradi tega hišna najmarina.

Za hišno razredarino oprostitev ne velja. Na ta davek je uporabljati še vedno zakon iz l. 1911, po katerem se oproste hiše samo od državnega davka samega in le za dobo 6 let.

Prošnje za oprostitev je vložiti v 30 dneh, od dne, ko se je izdalo privolilo za vporabo; če pa se začne uporaba prej, od dne dejanske uporabe.

Prošnje je kolkovati s 25 Din ter jih je vložiti pri pristojnem davčnem okrajnem oblastvu (v Ljubljani pri davčni administraciji). Lahko se vložijo tudi pri pristojnem davčnem uradu.

Kot priloge je priložiti:

1. stavbno dovoljenje, 2. oblastveno potrjeni stavbni načrt, 3. potrdilo, kdaj je bila stavba dovršena (da ga županstvo), 4. uporabno dovoljenje (da ga tudi županstvo), popis hiše (seznam prostorov; kolkovati z 2 dinarji).

V uporabnem dovoljenju županstva navadno sama navedejo tudi dan, na katerem je bila stavba dovršena, tako da v takih primerih priloga 3) lahko dpade.

Ako se vloži prošnja prepozno, se oprostitev skrajša za dvakrat toliko časa, za kolikor se prošnja pozneje vloži.

Naknadna oprostitev za v letu 1926 že sezidane hiše.

Oprostitev novih hiš in delov obstoječih zgradb velja še le od 1. ap-

rija 1927, to je za one zgradbe, ki se dovrše od tega časa dalje.

Za one nove hiše in dele obstoječih zgradb, ki so se dovršile v času od 1. januarja 1926 do 31. marca 1927 se doseže ta 20-, 15- ali 10letna oprostitev od najmarine naknadno. V ta namen se mora vložiti najpozneje do 15. maja t. l. pri pristojnem davčnem okrajnem oblastvu (v Ljubljani pri davčni administraciji) kratko prošnjo, v kateri naj se navede zahtevek, da se prizna naknadno tudi oprostitev od hišne najmarine v smislu člena 31. finančnega zakona za proračunsko leto 1927/28.

Prošnja naj se kolkuje s 25 Din; če pa prvotna prošnja še ni bila rešena, se naredi prošnja lahko v obliki dodatka k prvi prošnji ter jo je kolkovati samo s 5 Din.

Položaj avstrijske industrije.

Že manjše število brezposelnih v Avstriji nam pravi, da se je položaj avstrijske industrije nadalje zboljšal, čeprav ne posebno. Na premogovnem trgu se to pač ne pozna, ker so se industrije že prej s premogom preskrbele. Sicer pa dela avstrijskemu premogu inozemski premog hudo konkurenco. Železne industrije položaj je v splošnem zadovoljiv, o polni zaposlenosti pa ni govora, ker delajo tovarne kvečjemu s 70 odstotno kapaciteto. Eksport gre zlasti na jug in jugovzhod in se že kažejo posledice dogovorov, sklenjenih z inozemsko industrijo. V zvezi z močno zaposlenostjo železnih tovarn na Nemškem in Angliškem je zvišani eksport avstrijskega magnezita. V lesni trgovini je domača prodaja kaj malo zadovoljiva. Eksport pa izkazuje nadaljno poživljenje, zlasti v Nemčiji. Prodaja v Italijo se je začela razvijati, a niso zadovoljni z njo. Eksportne cene za les so se dvignile. Stavbni material se dobro prodaja, ne samo doma, temveč tudi v Nemčiji, kjer ga ni dosti. V steklarstvu nič novega. Da je v tekstilni industriji položaj prav dober, poročamo že na drugem mestu. Predilnice imajo za četrt leta dosti naročil. Cene pa ne ugašajo, ker se češkoslovaška konkurenca zmeraj bolj javlja, in tudi ni upanja, da bi se razmere v doglednem času kaj spremenile. Industrija čipk je bolj zaposlena kot v preteklih mesecih. V konfekcijski industriji se je prodaja poživila. Čevljarstva industrija prodaja zlasti damske čevlje boljše vrste. Tudi drugo poletno blago gre dobro od rok; nadaljni razvoj je odvisen od vremena. Trg usnja je trden, cene so precej stabilizirane, eksport se je dvignil, zlasti v Rumunijo. Poživil se je tudi eksport usnjene galanterijskega blaga, kar označajo kot sezijski pojav.

Trgovina.

Za izvoznike živine preko Ankone. — Naše poslanstvo v Rimu je obvestilo ministrstvo inostranskih del, da je v zmislu mednarodne sanitetne konvencije italijanska luka Ancona izza 1. aprila t. l. usposobljena za sanitetno službo.

Vpisi v trgovski register. Vpisale so se nastopne firme: Lavoslav Planišček, Jesenice. Vilko Ozmeč, trgovina z vinom na debelo, Koračice pri Sv. Tomažu. Gradbeno podjetje ing. Jos. Dedek, mestni stavbenik, Ljubljana. Aleksander Knez, agentura in komisija, Ljubljana. Evgen Tuječ, elektrotehnične in tehnične potrebščine, Ljubljana. Spiro Subotić, carinski posrednik, Maribor.

Vpisi v zadrugi register. Vpisali sta se nastopni zadrugi: Mlekarska zadruga v Begunjah pri Lescah. Osrednje mlekarne v Ljubljani r. z. z o. z.

Konkurzni oklic. Razglasitev konkurza o imovini firme: Franc Cerar, d. z. o. z. v Domžalah, registrirane pod gorenjo firmo. Prvi zbor upnikov pri okrajnem sodišču v Kamniku dne 21. maja 1927 ob desetih. Oglasitveni rok do dne 18. junija 1927. Ugotovitveni narok pri imenovanem sodišču dne 2. julija 1927 ob desetih. — Razglasitev konkurza o imovini Jakoba Vezjaka, trgovca v Mariboru, Vetrinjska ul. št. 17. Prvi zbor upnikov pri okrajnem sodišču v Mariboru v sobi št. 84 dne 7. maja 1927 ob desetih. Oglasitveni rok do dne 9. junija 1927. Ugotovitveni narok pri imenovanem sodišču dne 23. junija 1927 ob desetih.

Velesoj v Solunu. II. mednarodni velesoj v Solunu, poljedelski, industrijski in trgovski se vrši od 18. septembra do 3. oktobra 1927.

Žitni trgi. Tendence na mednarodnih žitnih trgih je postala v zadnjem času bistveno trdnjša. Za severoameriške trge so bile predvsem merodajne cenitve, dosti nižje kot prej, in pa poročila o neugodnih vremenskih razmerah. Ozmimo pšenico cenijo na 87.4% in pridelek na 603 milijone bušlov, rž na 87.5% in pridelek na 45.8 milijonov bušlov. Statistiki Snow govori pri ozimni pšenici o 84.2% in o 589 milijonih bušlov. Definitivni zaključki lanskega leta so znesli 627 oziroma 40 milijonov bušlov. Ker se je povečalo tudi nakupno veselje evropskih konsumentov, so šle cene seveda kvišku. Kanadska eksportna sezija se je že pričela in so začeli pošiljati žito iz skladišč v pristanišča. Na evropskih žitnih trgih so se v zadnjem času cene tudi precej dvignile. Zahodna Evropa se zanima za vse prekomorske pšenične vrste, a tudi Nemčija in Poljska sta veliko nakupili. Poljska kupuje v prvi vrsti laplatsko pšenico, pa tudi avstralsko pšenico in ameriško rž. Nadaljno poživljenje se je pojavilo vsled zopetnega povpraševanja Češkoslovaške, zlasti po laplatski pšenici.

ne moremo reči, da je upnik rentnik, čegar vrednostni papirji padejo zaradi poloma banke, s katero ni imel nikakoršne zveze ali da je upnik te propadle banke delavec pri industrijskem podjetju, ki je izgubil kruh, ker je polom banke imel za posledico krizo v izvestnih industrijah. Brez dvoma so na prospevanju akcijskih družb, vsaj izvestnih vrst, interesovani veliko širši krogi, nego njihovi delničarji in upniki; javni interes torej ni samo interes delničarjev in upnikov, dasi je seveda istina, da bo često dovolj zaščiten javni interes, če je zaščiten interes delničarjev in upnikov. Vedno tudi to ne bo res. Podjetje, ki ima samo za se ali v zvezi z drugimi ne pravni, toda dejanski monopolni položaj, lahko oškoduje javne interese, ne da bi oškodovalo, vsaj ne neposredno, interese delničarjev ali upnikov. Prav ima seveda dr. Bajkić, res da je to mogoče tudi pri podjetjih, ki niso akcijske družbe, toda gospodarski razvoj je dovedel do tega, da dejanski večjih takih podjetij, kamor bi šteli zlasti tudi zavarovalnice (ki jih pa lahko v izvestnem smislu računamo med kreditna podjetja), v drugi obliki nego v obliki delniških družb skoraj ni,

vsaj pri nas ne. Ker bi, ravno glede takih javnih interesov, sodišča vsaj nadzora pač ne mogla lahko vršiti, bi si ne upal trditi, da bo mogoče povsem odpraviti vsak nadzor po upravnih oblastvih nad vsemi delniškimi družbami. Drugače je to morda pri ustanovitvi, vendar dvomim celo za ta del, da bi sodišča mogla zadostno štiti te vrste interesov tudi le v stadiju ustanovitve; da, tudi ako bi bila za to usposobljena, mi je dvomljivo, ali bi bilo načelno umestno, njim poveriti upravno funkcijo, saj se pri nas že itak meje med upravo in sodstvom preveč zabrisujejo. S tem pa seveda nikakor nočem reči, da naj za izvestne delniške družbe ostane vse pri starem in zlasti tudi ne, da naj se ustanovitev delniških družb te vrste na vsak način veže na formalno upravno koncesijo za samo ustanovitev družbe. Stvar bi se morda uredila tudi tako, da bi se za izvestne vrste podjetij — in čim manj naj bi jih bilo — uvedla obrtna koncesija, slična, kakoršno poznajo naši obrtni redi za izvestne vrste obrti, ali tudi zakon o družbah z omejeno zavezo ali zakon o zadrugah za posebne kreditne posle. Najsi bi se za posebne vrste delniških družb obdržala usta-

Trg demantov. Tri velike amsterdamske in devet antwerpskih trgovskih tvrdk demantov se je združilo v konsorcij. Ta konsorcij dela skupno z londonskim demantnim sindikatom in uvažuje demante direktno iz Južne Afrike in iz Angleške Gvineje; demanti bodo pod nadzorstvom angleškega prodajnega urada, ki ga bodo šele osnovali in ki bo določal cene ter prevzel sortiranje demantov.

Poslabšanje ogrske trgovske bilance. Ogrska trgovska bilanca izkazuje za april nadaljnje poslabšanje; v enem samem tem mesecu znaša pasivnost 34.5 milijonov zlatih kron. Že v prvih treh mesecih letošnjega leta je bila pasivnost tako velika kakor lani v vsem letu. V strokovnih krogih računajo s tem, da se bo pasivnost leta 1927 dvignila na več kot 150 milijonov zlatih kron; saj znaša že v prvem četrtletju 74.9 milijonov zlatih kron, napram 34.8 milijonom zlatih kron v prvem lanskem četrtletju. Mero-dajni krogi so začeli posvečati temu izredno važnemu vprašanju prav intenzivno pozornost in bodo uvedli nujne odredbe za doseg znižanja pasivnosti, za dvig eksporta in za omejitve importa. Za tako majhno državo, kot je Ogrska, so navedene številke pasivnosti že prav pomembne.

Trgovska bilanca Kanade. Kanada zaključuje gospodarska leta s februarjem. Zadnje gospodarsko leto izkazuje številčno nazadovanje, pri čemer je treba poudariti zlasti spremenjeno razmerje med importom in eksportom. Importirano blago vseh vrst je bilo vredno nekaj nad eno milijardo dolarjev (za 100 milijonov manj kot leto prej), eksportirano pa 1250 milijonov (za 40 milijonov manj). Na drugem mestu omenimo doseljivanje v Kanado.

Industrija.

Elektrotehniška industrija sveta. Centralna zveza nemške elektrotehniške industrije je za svetovno gospodarsko konferenco izdelala študijo o položaju te industrije. Leta 1925 je imela njena svetovna produkcija ob upoštevanju nastopivših sprememb v ceni vrednost 7490 milijonov mark napram 4110 milijonom v zadnjem predvojnem letu 1913. Na tem dvigu je udeležena zlasti Severna Amerika (U. S. A.), koje produkcija se je dvignila od 1400 na 3600 milijonov mark. Amerika je prva; druga je Nemčija z vrednostjo 1750 milijonov mark, leta 1913 pa 1300 milijonov. Anglija je ostala z 864 milijoni na tretjem mestu, leta 1913 600 milijonov. Izvoz najvažnejših v poštevi prihajajočih držav se je dvignil od 688 na 1303 mil. mark; ta dvig odgovarja nekako dvigu produkcije. Število v elektroindustriji zaposlenih delavcev se je v državah, v seznamu navedenih, dvignilo od 456.000 na 829.000.

Ruska železna industrija v prvi polovici 1926/27 se je napram isti dobi prejšnjega gospodarskega leta zelo dvignila. Produkcija litega železa se je dvignila od

1.01 mil. ton na 1.45, za 43.4%, produkcija jekla za 29.3% od 1.02 na 1.36, produkcija petroleja od 2.6 mil. ton na 4.92 milijonov ton, za ca 90 odstotkov. Navrtani metri so se dvignili od 100.000 na 171.000. Torej vsepovsod velikansk napredek.

Ogrski premog. Prinašajo statistične podatke o produkciji in o prometu premoga na Ogrskem. V prvem letošnjem četrtletju so ga nakopali 1.740.000 ton, v prvem lanskem pa 1.584.000 ton. Ker se je pa v prvem letošnjem četrtletju dvignil tudi import inozemskega prvo-vrstnega premoga in je eksport ogrskega premoga nazadoval, je ponudba na ogrskem premogovnem trgu velika in moramo zato položaj ogrskih premogovnih družb označiti kot poslabšan.

Promet.

Redna paroplovna služba z Grško in Albanijo. Jadranska plovdba d. d. v Sušaku je uvedla redno paroplovno službo med našimi pristanišči in pristanišči Albanije in Grčije. Družba pa bi z lastnimi parniki lahko v polni meri krila potrebe našega izvoza v grška in alban-ska pristanišča, kakor tudi uvoza iz teh v naša pristanišča.

Avtomobil in železnica na Angleškem. Konferenca angleških zastopnikov vlade, železniških ravnateljev in zastopnikov uslužbencev je obravnavala pred kratkim rastočo konkurenco avtomobilnega prometa in se je pečala s številnimi pobudami iz vrst potujočega občinstva. Predvsem se zahteva zopetna povrnitev k voznini 1 pennyja za 1 miljo, večje dovoljenje »cenenih dni« in razširjenje prometa na koncu tedna. Zastopniki vlade so označili kot neobhodno potrebno, da iščejo železnice več stika kot doslej s sloji trgovine in z veliko potujočimi kategorijami občinstva. Zahtevala se je tudi vpeljava spalnih voz tretjega razreda, ki bi se jih marsikdo rad poslužil namesto prenočevanja v hotelu. Povsod isti boj med železnico in avtomobilom.

Nov obložek za avtomobilne ceste. Vsled pomnoženega avtomobilnega prometa so na Švedskem vse podeželne ceste popravili, na novo pa zgradili nove glavne ravne ceste. Da ostanje ceste kljub pomnoženemu avtomobilnemu prometu v dobrem stanju, so poverili inženjerju Johnu Behmerju nalogo, naj poskusi z novim cestnim obložkom, ki ga je on izumil. V glavnem obstoji ta obložek iz bituma (zemska smola), ki vzdrži pri 10° C maksimalno obremenitev 6 do 7 ton, dočim ima navadni asfaltni obložek samo odporno silo 4.6 ton. Pri 50° C se dvigne odporna sila za štirikratno izmero. Novi obložek pomeni popolno spremembo v napravi in popravilu cest. Naloži ga pod velikim pritiskom na cesto stroj, ki je podoben lokomotivi. Pri širini dveh metrov položi stroj 6 metrov dolg obložek na minuto; v osmih urah obloži stroj 5760 m².

Nova Behmerjeva cesta je izredno močna, pa niso stroški prav nič večji kot pri navadni makadam-cesti.

Denarstvo.

Denarni zavodi na Ogrskem. Centrala ogrskih denarnih zavodov priobčuje statistiko, po kateri je tekom lanskega leta 93 denarnih zavodov zvišalo delniško glavnico od 11 milijonov pengő na 20.9 milijonov, letos pa že v prvih treh mesecih 94 denarnih zavodov od 54.6 na 87.6 milijonov pengő. Skupno je torej od 1. januarja 1926 do 31. marca 1927 zvišalo 187 denarnih zavodov svoj skupni kapital za 50 odstotkov.

DUISBERG SVARI.

Zastopnik državne zveze nemške industrije, tajni svetnik Duisberg, je imel v Münchenu pozornost vzbujajoč govor, v katerem je svaril pred novo inflacijo na borzi in je kot posledico divje hausse prerokoval veliko število »črnih dni«. — Od leta 1926 gre nemško gospodarstvo sicer zopet nekoliko naprej, a še davno nismo na višini. Mi industriji ne vidimo v borzi zanesljivega barometra za položaj našega gospodarstva. Sedanji optimizem borznih krogov se zdi nam industrijem nerazumljiv in skupnemu gospodarstvu več škoduje kot pa posameznikom koristi.

+ ANTON VALENČAK.

V Velenju je umrl 3. t. m. trgovec in posestnik gosp. Anton Valenčak, podlegel je zavrtni bolezni, katero je prinesel iz vojske, komaj 46 let star.

Pokojnik je bil rodom iz Polja pri Podčetrtku, sin trdne kmetijske hiše, kot tak je bil trden in žilav, obenem blag in dober. V Velenju je pričel trgovino leta 1918. kot prvi zaveden slovenski trgovec, prestal hudo borbo s tedanjimi gmotno močnejšimi nacionalnimi nasprotniki, a dobro uspel s svojo vztrajno žilavostjo in solidnim trdnim delom. Bil je dolgoleten odbornik trgovske zadruge v Šoštanj, nato soustanovitelj in odbornik priznane delavnega trgovskega gremija v Slovenjgradu, kjer se je vztrajno udeleževal kljub svoji bolehnosti, zagovarjal s prirojenim mu trpkim besedo načela solidne delavoljne proste trgovine.

Ob njegovem preranem grobu žalujejo ne samo njegova rodbina, kateri je bil vzoren gospodar in oče, temveč vsi znanci, vsa kulturna društva, katera je rad podpiral, vsi tovariši, kar se je pokazalo zlasti ob njegovem pogrebu, ko so prihiteli iz cele šaleške doline Slovenjgradca, Celja, Maribora in Ljubljane mu izkazati poslednjo čast.

Prizadeči rodbini in posebno gospe soprogi, otrokom ter še živčim starišem, bratom in sestram izražamo naše globoko sožalje, njemu pa ohranimo časten in blag spomin!

Iz naših organizacij.

Pomanjkanje drobiža. Na opozorila Gremija trgovcev v Ljubljani g. finančnemu delegatu dr. Rupniku, da je čutili v poslovnem prometu občutno pomanjkanje drobiža, sporoča g. delegat gremiju, da je dal vsem davčnim uradom nalog, da morajo imeti v bodoče v zalogi zadostno število kovanega drobiža po 10 par. Načelstvo poziva vse članke, da se v slučaju pomanjkanja drobiža obrnejo na davčni urad v Ljubljani. — Načelstvo.

Gremij trgovcev za politični okraj Slovenjgradec in Prevalje sporoča žalostno vest, da je umrl v torek dne 3. majnika v 46. letu svoje starosti po dolgi in mučni bolezni njegov iskreni član in odbornik gremija, gospod Anton Valenčak, trgovec in posestnik v Velenju. Moža, ki je bil vzor trgovstva ter neumorni in nesebični delavec v odboru gremija, obdržimo v vednem spominu. — Slovenjgradec, dne 7. maja 1927. — Načelstvo gremija.

Merkurjev jour-fix je v četrtek 12. maja ob 8. uri zvečer v kleti restavracije »Ljubljanski dvor«. Med drugim predava dr. Viktor Murnik o temi: »Gospodarstvo in telovadba«. K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

RAZNO.

Izseljevanje v letu 1926. V letu 1926 se je izselilo iz Jugoslavije 15.726 oseb, in sicer iz Vojvodine 3258, iz Hrvaške in Slavonije 5651, iz Dalmacije 2932, iz Slovenije 1598, iz Srbije 1240, iz Bosne-Hercegovine 812, iz Črnogore 244. V Kanado jih je šlo 4924, v Brazilijo 3275 itd. Od leta 1919 do l. 1926 zaznamuje statistika sledeče številke: 291, 5988, 12.965, 6086, 9370, 17.238, 15.005, 15.726. Od ustanovitve države do konca leta 1926 se je izselilo skupno 82.649 oseb.

Po svetu. V samem mesecu aprilu je 81 nemških delniških družb nameravalo dvigniti svojo glavnico za 155 milijonov mark, dvignile so jo pa faktično za 148.551 milijonov. — **Hranilne vloge** v hranilnicah nemške države so se v marcu dvignile od 3572 milijonov na 3718.8 milijonov mark. — V gnojilnem letu 1926-27 (maj 1926 do april 1927) je prodal nemški sindikat kalija 12 milijonov 120.428 meterskih stotov čistega kalija napram 11.234.542 met. st. v gnojilnem letu 1925/26. — Velika ogrska sladkorna tovarna Nagycenk izkazuje pri delniški glavnici 6 milijonov pengő 1 in en četrt mil. pengő izgube. Petina glavnice je čisto izgubljena. — V Strakoniceh na Češkem so kupili patent novega stroja za izdelovanje fezov, ki napravi 100 odstotkov več kot stroji dosedanje konstrukcije. Uprava tovarn bo zamenjala stare stroje z novimi in bo začela pozneje nove stroje tudi prodajati. — V prvem letošnjem četrtletju je znašal naš izvoz 1.062.000 ton v vrednosti 1548 milijonov dinarjev, za 4.58 odstotkov in za 11.34 odstotkov manj kot v istih treh mesecih lanskega leta. — Eksportna komisija najvišjega sovjetskega gospodarskega sveta je črtala popolnoma ali deloma več vrst blaga, ki je bilo doslej v ruskem importu pripuščeno; to pa zato, ker krije potrebo tega blaga domača industrija popolnoma. So pa to razne vrste čevljev, 23 vrst usnjene blaga, instrumenti za geodezijo in topografijo, šivanke, arzenik, emajlna posoda itd. — Položaj na ogrskem vinskem trgu se ni nič zboljšal, povpraševanje je minimalno. Nova letina dobro kaže. — **Poljsko** posojilo v Ameriki bo obsegalo skupno 70 milijonov dolarjev in upajo, da bodo Amerikanci izplačali denar takoj po podpisu pogodbe. — Angleški denarni trg je razočaran, ker je Angleška banka pridržala dosedanje obrestno mero in je ni nanovo znižala, kakor so o tem že dolgo časa govorili. Upajo pa še zmeraj, da bo obrestna mera v kratkem znižana. — Deset češkoslovaških tovarn celuloze je ustanovilo v Pragi skupni prodajni urad. — Čisti dobiček Avstrijskega kreditnega zavoda (Oest. Kreditanstalt) za leto 1926 znaša 7.580.000 šillingov, dividenda 4 šillinge. Na koncu aprila je imela Praška Mestna hranilnica nad 1442 milijonov Kč hranilnih vlog. — Raznesle so se vesti o znižanju obrest-

novna ali uvedla obrtna koncesija, vsekako bi trebalo nalogo in pravice upravnega oblastva z zakonom ali z zakonsko uredbo kolikor mogoče točno opredeliti, tako glede kroga podjetij, katerim treba za ustanovitev ali za obrtovanje upravnega privolila in nad katerim se sme vršiti upravni nadzor, kakor glede postopka pri podeljevanju koncesije in izvrševanju nadzora in glede sankcij za kršitve zakona (uredbe), ki bi jih odkrilo upravno oblastvo pri izvrševanju nadzora. Dovoliti bi trebalo slednjič pritožbo na upravno sodišče (državni svet) za kršitve norm o postopku, zlasti zaradi nezadostne pojasnitve položaja, in za kršitve norm o sankcijah za odkrite kršitve zakona. Tako bi bile, dasi po prirodi stvari ne bi bila upravnemu oblastvu odvzeta materialna diskrecionarna oblast in ne bi bilo pritožbe zoper negativno odločbo o koncesijiranju, če je bil postopek pravilen, vendar dane vse mogoče kavele, da se koncesije ne bi podeljevale samolastno ali po strankarskih vidikih, nego na podstavi kolikor mogoče objektivno dognanega stvarnega položaja. Ne upam se trditi, da bi se dale na ta način preprečiti vse zlorabe ali tudi nerodnosti uprav-

nega oblastva, kakor tudi nisem uverjen, da bo upravno oblastvo pri izvrševanju nadzora v zaščito javnih interesov — interes delničarjev in upnikov treba itak zaščititi z delniškim zakonom samim — na podstavi zakonskih predpisov v poedinem dvomljivem primeru vedno zadelo pravo, tako skeptičen pa tudi nisem za ta del, kakor je dr. Bajkič (str. 56). Seveda bi bil poleg točnih zakonskih predpisov drugi pogoj za pravilno funkcioniranje upravnega oblastva sposobno in izkušeno osebje. Če takega v državno službo ne moremo privabiti in v nji obdržati navzlic menjavanju vlad, potem se je pač bati, da obdrži dr. Bajkič s svojo skepsjo prav, toda jaz za enkrat še nočem biti tako nezaupljiv.

Ako se stvar uredi na ta način, bo treba seveda urediti za te vrste družb tudi razmerje med delokrogom upravnega oblastva in delokrogom sodišča, kar po mojem mnenju ne bo baš lahka, vendar pa ne nemogoča stvar.

2. Druga razprava se tiče slovensko-dalmatinskega pravnega področja tudi z ozirom na bodoči delniški zakon mnogo manj nego prva. Bavi se z vprašanjem, ali organi delniških družb spadajo pod § 280. srb. kaz. za-

konika, ki določa, da se varuhi, skrbniki, upravitelji javnih zavodov kaznujejo, če vedoma ravnaajo v škodo poverjenih jim oseb ali stvari. Povsem pravilno se to vprašanje zanika. V bodočem akcijskem zakonu bo gotovo treba tudi kazenskih predpisov za hujše kršitve zakona, za katere ne bodo zadostovale določbe bodočega skupnega kazenskega zakonika; načelo pa naj bi bilo, da se ne sme preiravati, sicer preti nevarnost, da se ravno poškodni in vestni možje odvrnejo od upravljanja delniških družb in dosegl bi se baš nasprotni uspeh, nego bi bil nameravan. Prej bi zagovarjal za formalne kršitve izvestnih predpisov zakona, ki niso nikomur škodile, primerne disciplinske, po civilnem sodišču izrečene kazni, ki ne bi odvzemale državlanske časti, morda ob ponovitvi spojene z nesposobnostjo, biti izvestno dobo voljen organ ali uradnik delniške družbe.

Sklepam z željo, da bi naši pravniki in naši gospodarski krogi prečitali to knjižico, pobude za nadaljnje razmišljanje daje na vsaki strani tudi onemu, ki njenim izvajanjem ne more povsem pritrditi.

ne mere na Češkoslovaškem. Narodna banka te vesti dementira. — Poleg naprave že omenjenih novih Kruppovih tovarov v Jugoslaviji hoče Krupp vzeti v najem tudi nekaj rudnikov, da bo lahko delal s svojim materialom. Torej v malem tako kot Ford. — Na Poljskem je izšla naredba trgovskega in finančnega ministra, ki določa dobiček pri kreditnih akcijah na 18 odstotkov letno. Ta naredba pa velja samo za bančne obresti, kojih najvišja odstotna mera je znašala doslej 14 odstotkov. Kar se tiče zasebnih posojil, se bodo najbrž še naprej obrestovala po 20 odstotkov na leto. — Delovni trg na Nemškem se je v aprilu zboljšal. Število brezposelnih je padlo za 20 odstotkov, produkcija se je razen pri premogu in pri kaliju dvignila. Zlasti ugoden je bil položaj v kemični, tekstilni, avtomobilni in stavbni industriji. Tudi denarni trg ugodno presojajo. — Poživljenje industrije v Avstriji traja nadalje, število brezposelnih se manjša, industrijske družbe imajo ugodne računске zaključke. V nekaterih skupinah se je zaposlenost napram lanskemu letu dvignila za 10 do 20 odstotkov. — V Gornji Šleziji je prišlo do novega konflikta med rudarji in med Zvezo premogovnih industrijcev. Kakor vse kaže, bo morala poseči vlada vmes. — Znana ogrska tovarna vagonov v Györu ostane sicer še nadalje samostojna delniška družba, a podjetje Ganz Danubius vstopi v tvrdko kot eden glavnih delničarjev in bo imelo odločilni vpliv v nji.

Veletrgovina A. ŠARABON v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

raznovrstno žganje,
moko in deželne pridelke. — Raznovrstno
rudninsko vodo.

Lastna pražarna za kavo
in mlin za dišave s
električnim obratom.
Ceniki na razpolago!

TRŽNA POROČILA.

Mariborski trg dne 7. maja 1927. Na trgu je bilo 23 slaninarjev z 51 zaklanimi svinjami, ki so prodajali meso in slanino po Din 15 do 27; pri domačih mesarjih so ostale dosedanje cene. Krompirja, zelenjave in drugih živil je bilo 50 voz. Perutnine je bilo okoli 600 komadov, ki se je prodajala pa 15 do 120 Din komad. Kozlički (32 komadov) 50 do 110

Prostovoljna javna sodna dražba objekta v Ptuj, pravnega za industrijske svrhe.

Po odloku okrajnega sodišča v Ptuj z dne 20. aprila 1927, štev. Ne I. 189/27 in na predlog lastnika dr. Rinalda Čulića, odvetnika v Beogradu, odrejena je

prostovoljna javna prodaja »Dominikanske vojašnice«

vl. štev. 306, davčna občina Ptuj, na soboto dne 4. junija 1927 ob desetih na licu mesta, t. j. v »Dominikanski vojašnici« v Ptuj.

Objekt sestavljajo naslednje zemljiškoknjižne parcele vl. štev. 306, davčna občina Ptuj:

št. 213 (stavbišče, »Dominikanska vojašnica« št. 1)	53 a 34 m ²
št. 135 (pašnik)	24 a 67 m ²
št. 137 (vrt)	2 a 84 m ²
št. 138/1 (pašnik)	1 a 55 m ²
št. 138/2 (vrt)	1 a 73 m ²

skupaj . . . 84 a 13 m²

Zgradbo tvori v glavnem nekdanji dominikanski samostan, ki se je pozneje adaptiral za vojašnico; obsega četverokotno stavbno skupino z dvoriščem, z dvema postranskima prizidkoma, ki se dasta uporabljati za stanovanja, in z večjim številom postranskih stavb. Zgradba ima močno zidovje, debelo do 1½ m, ter je z opeko krita; strešni stol je iz masivnega hrastovega lesa.

Zgradba stoji tik ob Dravi ter je zoper poplave zavarovana z obzidjem, visokim do 17 m. Stavba se je že oblastveno komisijski odobrila za tekstilno tvornico. Posebno je pripravna za industrijske svrhe, zlasti za tekstilno ali lesno industrijo ali za strojne tvornice, in sicer zaradi lege v neposredni bližini železniške postaje, zaradi priključka na obstoječo električno centralo in zaradi izkoriščanja vodne sile.

Najnižja izključna cena znaša 700.000 Din. Vsak ponudnik mora položiti pred začetkom dražbe vadij 4% izključne cene, torej 28.000 Din v gotovini, v državnih obligacijah, v bančni garanciji ali v vložni knjižici pupilarnovarnega zavoda.

Najvišji ponudek se plača do polovice v 14 dneh, druga polovica pa v nadaljnjih treh mesecih po odobritvi ponudbe.

Prodajalec si pridržuje pravico v 14 dneh po dražbenem naroku ponudbo sprejeti ali pa jo odkloniti.

Dražbeni pogoji so med uradnimi urami na vpogled pri sodnem komisariju, notarju Kazimiru Bratkoviću v Ptuj. Bližje informacije daje lastnik dr. Rinald Čulić, odvetnik v Beogradu, pri katerem se lahko vidijo načrti tega objekta.

dinarjev, domači zajci 15 do 35 Din komad; jagnjeta (14 komadov) 100 do 150 Din komad. Krompir, zelenjava, druga živila, sadje, cvetlice, sadike. Krompir 9 do 10 Din mernik (7½ kg) ali pa 1.25 do 1.75 Din kg, česen 12 do 18, čebula 5 do 6, kisle zelje 3 do 4, kislj repa 2, glavna solata 10 do 12, karfiol 4 do 12 Din kg. Sadje: jabolka 4 do 16, češnje 40 Din kg; mleko 2.50 do 3, smetana 10 do 14, oljčno olje 28 do 36, bučno olje 15 do 20 Din liter; limone 0.75, pomaranče 1 do 3 Din komad, datelji 24 do 36, med 30 do 35, maslo surovo 44 do 48, kuhano 45 do 48, čajno 50 do 65 Din kg; jajca 0.75 do 1.25 Din komad. — Lončena, lesena in slamnata roba 1 do 100 Din komad, lesene grablje 6 do 8 Din, brezove metle 2.25 do 5 Din, sirkove metle 7.50 do 8 Din, leseni vozički 150 do 300 Din komad. — Mariborski trg se vedno in vedno povečuje, tako sicer, da v kratkem Glavni trg, Koroška cesta in Vodnikov trg s Strossmayerjevo ulico vred ne bo zadostoval za ta vedno in vedno jako dobro založen in obiskan tedenski trg in ga bodo morali premestiti.

Senor in slama na mariborskem trgu. V sredo 4. t. m. je bilo (vsled deževnega vremena) samo 8 voz sena in 2 voza slame, v soboto 7. t. m. pa 23 voz sena, 6 voz otave, 3 voze stelje in 16 voz slame na

trgu. Cene so bile senu 55 do 80, otavi 60 do 65, stelji 25 do 30, slami pa 25 do 35 Din za 100 kg; slami tudi 1.25 do 1.50 Din za škop.

V Mariboru se je od 8. t. m. pivo pocenilo za pol dinarja pri litru.

DOBAVA, PRODAJA.

Nabava poletnega avtoolja. Direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani razpisuje pismeno dražbo za dobavo 2000 kg avtoolja. Gražba bo dne 14. junija 1927 ob 11. v pisarni poštne direkcije v Ljubljani, Sv. Jakoba trg št. 2, soba štev. 42. Pogoji se lahko vpogledajo in kupijo v ekonomskem odseku poštne direkcije v Ljubljani. Jamčevina (5%), ali, če je inozemec, 10%) pa se mora položiti najkasneje do 10. ure na dan dražbe pri pomožnem uradu direkcije, soba št. 41.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 17. maja t. l. ponudbe glede dobave železnih plošč, 900 komadov krtač (ribaric), 900 komadov sirkovih metelj, 3000 komadov brezovih metelj brez držajev, 5000 komadov vložkov za acetilenske gorilce ter glede dobave raznega materiala. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenju te direkcije. — Direkcija državnega rudnika v Brezi

Pomlad!

Nogavice, kravate, srajce, rokavice, naramnice, žepni robci, nakit za obleke, otroške majice, nahrbtniki, palice, dežniki, klopi v vseh barvah, šifoni, Solingen škarje, noži, potrebščine za krojače, čevljarje, tapetnike, šivilje in sedlarje. Razna dišeča mila — samo pri

Josip Petelin

blizu Prešernovega spomenika, ob vodi
Ljubljana.

Najnižje cene! Točna posrežba!

sprejema do 14. maja t. l. ponudbe glede dobave 300 m kabla (Gumiaderkabel). Direkcija državnega rudnika v Kakanju sprejema do 14. maja t. l. ponudbe glede dobave 2500 kg črne pločevine; do 16. maja t. l. pa glede dobave 200 kg saksola za mazanje kotlov proti kotlovnemu kamnu. Direkcija državnega rudnika v Zabukovci pri Celju sprejema do 17. maja t. l. ponudbe glede dobave žice, matičnih vijakov, žičnikov, raznega železa, konjskih podkev, pil itd. Direkcija državnega rudnika v Velenju sprejema do 18. maja t. l. ponudbe glede dobave 130 m³ jamskega lesa. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 14. maja t. l. pri ministrstvu vojske in mornarice, odeljenje za mornarico v Zemunu, glede dobave 36 vagonov moke; dne 17. maja t. l. pa glede dobave barv, lakov in čopičev.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 13. maja t. l. ponudbe glede dobave 140.000 kg portlandcimenta; do 17. maja t. l. glede dobave stenja; do 19. maja t. l. glede dobave bele pločevine in vijakov ter glede dobave matic. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenju te direkcije. — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 17. maja t. l. ponudbe glede dobave 1 kompletne sklopke sistema »Bem«. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 23. maja t. l. pri ministrstvu vojske in mornarice, odeljenje za mornarico v Zemunu glede dobave 5600 komadov raznih odevi. Dne 24. maja t. l. pri Upravi barutane v Kamniku glede dobave surovega sukanca, preje od jute, veget. pergamentnega papirja, kartonskih škatelj, parafina, žvepla in katrana. Dne 25. maja t. l. pri komandi III. armijske oblasti v Skoplju glede dobave 57 garnitur mesarskega orodja. Dne 26. maja t. l. pri Upravi državnih monopolov, ekonomsko odeljenje v Beogradu, glede dobave raznega olja, petroleja, bencina in nafte. Dne 31. maja t. l. pri ekonomskem odelenju Direkcije državnih železnic v Ljubljani glede dobave pisarniškega materiala.

Prodaja. Pri Direkciji državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 25. maja t. l. ofertalna licitacija glede prodaje 3 vagonov raznega starega papirja in starih potniških kart; dne 27. maja t. l. pa glede prodaje 600 komadov lesenih sodov od mineralnega olja.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

VINOCE

tovarna

vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana
nudi

naifinejši in najokusnejši
namizni kis iz pristnega
vina.

Zahtevajte ponudbo!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta 1a, II. nadst.

Najboljše v materialu in konstrukciji so:

Josip Petelinca kolesa in šivalni stroji

znamke

Gritzner, Adler in Phönix.

Najlepše opremo, pesamezni deli, pneumatika, igle za vse sisteme — samo v

Najnižje cene. — Tudi blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

LJUBLJANA - GREGORČIČEVA ULICA 23 - TEL. 2552

TISKARNA MERKUR
TRG.-IND. D. D.
SE PRIPOROČA
ZA TISK VSAKOVRSNIH
TISKOVIN ZA TRGOVCE, OBRT-
NIKE, INDUSTRIJCE IN URADE.
LASTNA KNJIGOVEZNICA.

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

Ivan Jelačin Ljubljana

Zaloga
sveže pražene
kave, mletih dišav
in rudninske vode

Točna in solidna
posrežba!

Zahtevajte cenik!